

## **Informatieavond voor de gemeenteraad van Veendam**

*Bewoners informeren de gemeenteraad over ervaringen met de gestapelde mijnbouw in Veendam.*

### **Inleiding**

De gemeenteraad heeft op **13 mei 2019** een bijeenkomst georganiseerd waar bewoners met raadsleden kunnen spreken over de ervaren effecten van mijnbouwactiviteiten in de gemeente Veendam. Het doel van deze bijeenkomst was dat de leden van de raad zich laten informeren over ervaringen van inwoners die met de gevolgen van mijnbouwactiviteiten te maken hebben.

De bijeenkomst was toegankelijk voor inwoners die zich uiterlijk 28 april hadden aangemeld. Enkele tientallen inwoners hebben dat gedaan. Bewoners die zich om wat voor reden dan ook niet tijdig hebben aangemeld, maar wel graag aanwezig hadden willen zijn, ontvangen – net als de aanwezigen - het verslag van de avond.

Omdat het doel van de avond informatie-uitwisseling was, wordt in dit document omschreven wat de inhoud van de avond was en welke informatie in grote lijnen is uitgewisseld. Vanzelfsprekend worden persoonlijke verhalen van inwoners niet naar de persoon herleidbaar in dit verslag vermeld. Ook persoonsgegevens of informatie waar persoonsgegevens uit zijn te herleiden, worden niet vermeld. Dit document geeft in hoofdlijnen de informatie, gevoelens en meningen weer, die met de leden van de gemeenteraad of raadscommissies zijn gedeeld.

### **Programma**

Het programma voor de avond zag er als volgt uit:

#### 19.30 Inloop

Bewoners, raadsleden, commissieleden en collegeleden zijn met een kopje koffie of thee ontvangen. Informeel werden er al ervaringen uitgewisseld en maakten mensen kennis met elkaar.

#### 19.45 Welkom door de dagvoorzitter Henk Kosmeijer

De avond werd geleid door een onafhankelijke, externe voorzitter: de heer Henk Kosmeijer. Namens de gemeenteraad heeft raadslid Christel Knot een korte toelichting gegeven. Ze legt uit waarom de raad deze avond heeft georganiseerd. De gemeenteraad wil zo veel mogelijk kennis opdoen over de technische-, economische-, wetenschappelijke- en maatschappelijke effecten van de gestapelde mijnbouw. De raad heeft zich eerder al over de eerste drie thema's laten informeren en wil nu van de bewoners ervaringen horen. De raad hoopt dat alle informatie samen een meerwaarde heeft bij de uitvoering van haar volksvertegenwoordigende rol.

#### *Rondetafelgesprekken*

Het is voor de gemeenteraad van belang om van zoveel mogelijk inwoners te horen welke ervaringen er zijn. Om als raad met iedereen die zich heeft aangemeld te kunnen spreken, zijn er rondetafelgesprekken gevoerd. Per tafel is een "thema" besproken. De raads- en commissieleden wisselden twee keer van tafel, zodat de aanwezige raadsleden aan het einde van de avond met drie groepen bewoners hebben gesproken. Op die manier krijgen leden

van de raad een zo breed mogelijk beeld van de ervaringen door de gestapelde mijnbouw in de gemeente Veendam.

De tafelthema's waren:

1. Gaswinning
2. Zoutwinning
3. Bodemdaling
4. Gasopslag

#### 20.00 Ronde tafelgesprekken

Iets na 20.00 uur startten de aanwezigen met de gesprekken. Na een half uur wisselden de raadsleden van tafel, met uitzondering van de voorzitter en de notulist. De tafelvoorzitters openden de gesprekken en hebben de gesprekken begeleid. Weer een half uur later gebeurde dat nogmaals, zodat raads- en commissieleden bij drie van de vier gesprekken konden aanschuiven.

#### 21.45 Plenaire terugkoppeling en afsluiting door de Dagvoorzitter

De heer Kosmeijer koppelde aan het einde van de avond plenair terug aan de aanwezigen wat er in grote lijnen uit de gesprekken naar voren is gekomen. Verder vertelde hij dat deelnemers van de avond een verslag en een evaluatieformulier ontvangen. De raad zal met de informatie die op deze avond is ontvangen aan het werk gaan met het dossier gestapelde mijnbouw. Dit zal ongetwijfeld niet de laatste bijeenkomst zijn over dit onderwerp. De reacties vanavond en hopelijk via het evaluatieformulier worden betrokken bij in de toekomst te organiseren bijeenkomsten met bewoners. Op basis van de opgehaalde informatie en de evaluatie zal de raad bezien wat een logische vervolgstap is.

De heer Kosmeijer dankt, mede namens de gemeenteraad van Veendam alle aanwezigen voor de komst en inbreng en wenst een ieder wel thuis.

---

## Ronde tafelgesprekken

In dit deel van het verslag wordt op hoofdlijnen weergegeven wat aan de tafels door de inwoners is ingebracht en besproken.

### Tafel 1 Gaswinning

De aanwezigen aan tafel delen hun ervaringen met de schades aan de eigen panden. Er zijn scheuren ontstaan als gevolg van bodemdaling. Deze problematiek speelt al langere tijd. Het verbaast een deelnemer aan het gesprek dan ook dat de gemeenteraad zich nu pas laat informeren over dit onderwerp. Er zijn veel rapporten opgesteld en er is veel informatie, maar er gebeurt niets vanuit de lokale politiek. Aandacht voor de problemen van inwoners van de gemeenteraad wordt door een aantal aanwezigen gemist.

Aan tafel wordt het gevoel gedeeld dat mensen van het kastje naar de muur worden gestuurd, wanneer er daadwerkelijk sprake is van schade door bodemdaling als gevolg van bijvoorbeeld gas- of zoutwinning. Het is niet duidelijk waar je moet zijn in welke situatie. Er is sprake van een doolhof van lokketten. Het duurt vervolgens lang voordat er iets wordt gedaan.

De inwoners met schade aan de eigen woning of bedrijfspand merken nadrukkelijk op dat de schade geleidelijk ontstaat. Er is iets gaande in de ondergrond en dat verontrust. Als de schade al wordt erkend door NAM of Nedmag, dan is de vergoeding daarvoor erg laag. Eén van de aanwezigen geeft aan dat schade wordt veroorzaakt door de stapeling van mijnbouwactiviteiten. De stapeling van de activiteit brengt een verhoogd risico met zich mee.

Eén van de aanwezigen legt concreet uit wat er met zijn relatief nieuwe woning is gebeurd. Spreker heeft de woning zelf laten bouwen. De bodem waar het huis op staat is aan het zakken. Er blijft water staan, waar dat vroeger niet het geval was. Iedere dag is er wat nieuws gaande in of rondom het huis. Er wordt een foto getoond van de huidige situatie. Door verzakkingen is de afvoerleiding van de riolering stuk gegaan. De directeur van Nedmag is persoonlijk langs geweest en heeft de situatie bekeken. Vervolgens is een noodoplossing bedacht voor de problemen met de afvoer / riolering. Ook vanuit de Nationaal Coördinator Groningen is naar de schade gekeken. Een plaatselijke aannemer heeft de opdracht gekregen om dit te repareren. De schade wordt dan cosmetisch weggewerkt, maar het werkelijke probleem wordt niet opgelost. De eigenaar van de woning geeft aan dat dit aantoont dat melders niet serieus worden genomen. De procedures die volgen zijn lang en taai. Een andere bewoonster nodigt raadsleden van harte uit om bij haar thuis te kijken naar de feitelijke schade en de doorlopen procedure.

Een andere spreker heeft zelf op eigen kosten zijn woning opgeknapt. Bij de aankoop wist hij niet van de problematiek die er hier speelt. Nu ontstaan er al weer nieuwe scheuren. De vraag naar de exacte oorzaak blijft wat hem betreft bestaan.

Naast individuele ervaringen rondom schades aan panden, wordt gesproken over de procedure van het nieuwe winningsplan dat door Nedmag is ingediend. De gemeente is volgens een bewoner alleen bevoegd om al dan niet een vergunning te verstrekken voor de opstallen die hier betrekking op hebben. Verder zal het Staattoezicht op de mijnen (SodM) de

gemeente om een advies vragen aangaande het winningsplan. Bewoners geven aan dat de gemeente op allerlei manieren signalen af kan geven, waaruit blijkt dat ze achter haar inwoners staat als het gaat om de negatieve gevolgen van de gestapelde mijnbouw.

Een spreker geeft ook aan dat de gemeente zich anders tegenover Nedmag zou moeten opstellen. Naast de effecten van bodemdaling gebeuren er meer zaken waar Nedmag bij betrokken is. Er zijn verschillende incidenten geweest rondom het bedrijf die inwoners zorgen baren.

Aan tafel wordt geconstateerd dat “de” oplossing er nu niet is. Een landelijk loket voor alle schademeldingen maakt het een stuk makkelijker voor burgers. Het loket moet wel laagdrempelig zijn en dus lokaal bereikbaar. Ook de procedures moeten eerlijker en sneller. De gemeente zou een rol kunnen hebben door inwoners te begeleiden als er schade is. Er is nu een gemeentelijk schademeldpunt dat opnieuw onder de aandacht moet worden gebracht. Dit moet niet alleen via de website, maar ook in bijvoorbeeld de Veendammer. Vanuit het meldpunt worden melders ook geholpen om de juiste weg te vinden.

Afsluitend wordt door de bewoners nog gesteld dat er nog veel te doen is, ook voor de raad van Veendam. Daarbij is het volgens hen ook van belang dat gemeenten in de regio de handen ineen slaan in dit dossier.

---

## Tafel 2 Zoutwinning.

Na een korte introductie van de werkwijze van de avond door de tafelvoorzitter, wordt de inwoners gevraagd naar de ervaringen met de zoutwinning. Een inwoner geeft aan het begin de zoutwinning te hebben meegemaakt. De inwoner heeft gezien dat vele personen in de omgeving van de zoutwinningslocatie de afgelopen jaren langdurig ziek zijn geworden. Hinderlijk zijn onder andere de boringen die 24 uur per dag, zeven dagen per week doorgaan. Die boringen veroorzaken een bromtoon. Al jaren wordt strijd geleverd tegen de zoutwinning, maar tot nu toe was er geen gehoor bij de gemeenteraad. De meerderheid van de raad heeft zich nooit verdiept in de bezwaren van inwoners. Waar de raad wel bevoegdheden heeft om te laten zien dat de bezwaren van inwoners serieus worden genomen, gebeurde dit volgens de bewoner niet. Dit had volgens spreker bijvoorbeeld gekund bij het afgeven van een omgevingsvergunning voor het optrekken van een bouwwerk dat gebruikt gaat worden bij de zoutwinning. Daarvoor was ook een wijziging van de bestemming van landbouw naar industrie noodzakelijk. De gemeente Midden-Groningen is duidelijker in zijn reacties op winningsplannen. Zolang de veiligheid van inwoners niet gegarandeerd kan worden, is de gemeente negatief over winningsplannen, zo concluderen de bewoners.

De situatie in Veendam wordt als uniek in de wereld gezien door de genodigden aan tafel. De risico's van milieuschade is daardoor vele malen groter dan elders. Dat komt onder andere doordat tussen de verschillende vormen van mijnbouw en gasopslag ondergrondse relaties bestaan. Zo kan de gasdruk in de Cavernes scheuren veroorzaken, met lekkages tot gevolg. Door de lekkages kan de dieselolie die bij de winning wordt gebruikt in het drinkwater komen. De unieke situatie maakt dat bedrijven die actief zijn in het gebied, ministerie en SodM ook niet weten hoe met de veiligheidsrisico's om te gaan en/ of te voorkomen. Onbekend is bijvoorbeeld hoe Nedmag straks Cavernes veilig kan verlaten.

Onderzoeken naar milieuschade worden met wantrouwen door de sprekers bekeken, daar deze gefinancierd worden door Nedmag. De uitkomsten van de onderzoeken staan vaak al vast. Gezien wordt dat Nedmag veel doet aan verkrijgen draagvlak in de gemeente. Vele verenigingen en initiatieven worden door Nedmag ondersteund. Ook probeert Nedmag positie te krijgen in relevante instellingen, zoals Rabobank en nu bij het Waterschap. Tussen Nedmag en de gemeente Veendam zijn volgens een bewoner financiële afspraken gemaakt om eventuele schades door winning te compenseren. Dit soort ontwikkelingen vergroot bij inwoners de argwaan tegen het bedrijf en (overheids)instellingen.

Het regelmatig gehoorde argument dat zoutwinning veel arbeidsplaatsen oplevert, wordt door aan tafel zittende bewoners ontkent. Het aantal arbeidsplaatsen is bij Nedmag in de afgelopen jaren dat zij actief zijn, niet gegroeid. Ze vinden het ook niet goed om het argument van arbeidsplaatsen af te zetten tegen de veiligheid van inwoners.

Een frustratie van genodigden is dat gemelde schades bijna standaard worden afgewezen. Gezegd wordt dat de oorzaak van de schades volgens Nedmag altijd anders zijn dan door zoutwinning. Genoemd worden slechte funderingen, krimpende bodem enz.

In procedure is een nieuw winningsplan. De gemeenteraad zou nu kunnen laten zien dat zij naast de inwoners staat en primair zorg heeft voor de veiligheid van inwoners. De inwoners adviseren om hierbij het voorbeeld van de gemeente Midden-Groningen te volgen.

De werkzaamheden van Nedmag zijn naar de mening van een spreekster niet van nationaal belang, zoals dat bij de gaswinning wel het geval is. Het gaat hier om een commercieel bedrijf. Dat brengt met zich mee dat de gemeenteraad zich kritisch moet opstellen en niet achteroverleunen omdat Den Haag beslist.

In het winningsplan dat ingediend is, weet een aantal bewoners, zitten veel aannames. Nedmag is ook onzeker over diverse gevolgen van de winning. SodM is voorzichtig in zijn oordeel over de dieselproblematiek. Voldoende argumenten voor de raad van Veendam om zeer kritisch te kijken naar het winningsplan.

Verzocht wordt om de financiële situatie van Nedmag in ogenschouw te nemen. Als het winningsplan wordt afgewezen loopt de gemeente het risico dat straks het bedrijf failliet gaat en geen verantwoordelijkheid meer kan nemen voor toekomstige schades.

---

### Verslag tafel 3 Bodemdaling

Aan tafel wordt uitgebreid gesproken over de gevolgen van de bodemdaling. Bewoners vragen zich af waar ze terecht kunnen met hun schademeldingen. Gezien de gevolgen van bodemdaling wordt de mening ter tafel gebracht dat totaal gestopt moet worden met de winning van zout en gas in dit gebied. Het gaat hier niet om een probleem van vandaag of gisteren, maar een vraagstuk dat al jaren speelt. De afhandeling van schadeclaims als gevolg van de bodemdaling laat te wensen over, zo vinden de bewoners. Het vertrouwen in de overheid en de toezichthoudende instantie is weg. Mensen hebben het gevoel van belangenverstremming en dat getracht wordt zand in de ogen te strooien van burgers.

Het gemeentelijk meldpunt voor mijnbouwschades is te onbekend bij inwoners, de communicatie daarover vanuit de gemeente moeten worden verbeterd. Geadviseerd wordt om mensen persoonlijk aan te schrijven en gebruik te maken huis-aan-huis mailing.

De bodemverontreiniging als gevolg van de diesellekkage bij de zoutwinningsput op Tripscompagnie baart inwoners grote zorgen. Mensen vragen zich af wat het gevolg is van het logend effect van de hoeveelheden vloeistof die worden gebruikt voor de zoutwinning.

Raadsleden worden in dit kader aangesproken op hun volksvertegenwoordigende rol. Zo worden vraagtekens gezet bij de aanpassing van het bestemmingsplan ten behoeve van de winningslocatie in Borgercompagnie. De aanwezige inwoners vragen zich af waarom niet, net als door de raad van de gemeente Hoogezand-Sappemeer (nu gemeente Midden-Groningen), is besloten om niet mee te werken aan de bestemmingplanwijziging. Ook zou de gemeente druk uit moeten uitoefenen op de SodM als het gaat om de vergunningverlening en de handhaving daarvan.

De vraag wordt opgeroepen wat de te verwachten gevolgen zijn van de realisatie van de windturbines, denk daarbij aan resonantie in de bodem. Onder Veendam ligt een netwerk aan breuklijnen in de bodem. Het is onduidelijk hoe deze zich tot elkaar verhouden en dus tot welke rampen kan dit leiden.

Tijdens het gesprek worden zorgen geuit over diverse gevolgen van de bodemdaling, zoals wateroverlast bij zware regenval en het verzakken van de riolering. Inwoners hebben te maken met onverklaarbare schades aan- en rondom de eigen woning. Het wordt als een gebrek ervaren dat er in dat kader geen nulmeting beschikbaar is om zo de schades goed in beeld te brengen.

Het idee wordt gelanceerd om een waarborgfonds in het leven te roepen, waarin alle partijen die verantwoordelijk zijn voor activiteiten in de bodem van Veendam, participeren.

Ten aanzien van de organisatie van de avond wordt nog op gemerkt dat men liever over meerdere onderwerpen zou hebben gesproken in plaats het zelfde verhaal meerdere keren aan een wisselende groep van raadsleden te moeten doen. In de aanloop van de avond had de communicatie duidelijker gemoeten. Publicatie in een schoolvakantie en de korte tijd om te reageren wordt als onwenselijk ervaren.

---

#### Tafel 4: Gasopslag

Allereerst werd door een aantal inwoners gemeld dat het organiseren van de inwonersbijeenkomst als een positieve ontwikkeling wordt gezien. Er valt qua vorm en voorbereiding nog genoeg te verbeteren, maar het is een stap in de goede richting. De communicatie voor een vervolgbijeenkomst moet beter en vooral breder worden ingezet. Ook wordt opgemerkt dat een inwonersbijeenkomst in de toekomst op basis van vrije inloop zou moeten worden georganiseerd.

Twee inwoners geven aan dat er twijfels bestaan over de integriteit van de cavernes van Nouryon en Energystock. Vooral de nabije ligging van het Groningen gasveld op deze cavernes maakt dat inwoners zich zorgen maken.

Er wordt gemeld dat het opvallend is dat Energystock en Nedmag veel maatschappelijke initiatieven sponsoren. Deze bijdragen worden ervaren als het kopen van goodwill bij de omgeving.

Er wordt geconstateerd dat er veel meldingen van aardbevingsschade in Ommelanderswijk lijken te zijn. Door de ervaringsdeskundigen wordt aangegeven dat het schadeprotocol van de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen slecht functioneert. De termijnen zijn te lang en de hoogte van aangeboden vergoeding is te laag om de schadepunten te kunnen herstellen. Ook noemen meerdere inwoners dat het zeer onduidelijk is waar schade gemeld moet worden. Daarnaast wordt de situatie waarbij meerdere partijen actief zijn qua mijnbouw, met individuele schadeloketten, als een onwenselijke situatie gezien. Er wordt gepleit voor het instellen van één centraal loket voor alle vormen van mijnbouw.

Het gemeentelijke registratiepunt waar inwoners melding kunnen maken van schade aan hun pand moet naar de mening van de genodigden beter onder de aandacht van de burgers worden gebracht. Veel mensen blijken niet op de hoogte van dit meldpunt. In het verlengde daarvan wordt opgemerkt door bewoners dat de communicatie over het schadeprotocol vanuit de gemeente verbeterd moet worden.

Gezien de bijzondere problematiek en het aantal schademeldingen in de gemeente Veendam, vinden de inwoners dat deze gemeente bestempeld moet worden als aardbevingsgemeente.

Aan het eind van het gesprek wordt aangegeven dat de vanavond gehanteerde werkwijze van het rouleren van de raadsleden van tafel na een half uur, zorgt voor een vertekend beeld van wat er besproken is.